

Laheda vallavalitsus ja -volikogu tervitavad vallakodanikke Eesti Vabariigi aastapäeva puhul!

Ajamuutused

Tilsi küla Ala talu vanaperenaine Hilja Post, kel just täna täitub 75. eluaasta, ütleb kokkuvõtvalt, et kõik, mis ta on elus saavutanud, on tulnud tänu oma tööle ja tõekspidamistele. "Ma ei ole kellelki erilist abi saanud, aga mulle ei ole keegi ka eriti palju halba teinud. Ma olen oma eluga täiesti rahul. Ja ma soovin, et kõik käituksid niimoodi: tehku tööd, olgu inimesed ja jäägu inimesteks."

Juubelit ei taha Hilja Post tähtsustada, kuid ajamuutustest, millest ta on läbi saanud, on nõus rääkima. "Minu eluajal on muutunud viis riigikorda. Sündis Eesti Vabariigi, see tähendab kodanlikul ajal. Esimesse klassi läksin Vene ajal. Enne kooli algust tuli vallakasak koju, tuletas vanematele meelde: "Koolilats kuuli!" Teises klassis käisin juba Saksa ajal."

Käis sõda. Siis algas Vene aeg, mil Hilja lõpetas kõik klassid ja koolid, kaasa arvatud Tartu ülikooli õigusteaduskonna 1957.aastal. Oma viimased tööaastad ja pensioniaja kuni siiani on ta elanud taas Eesti Vabariigis.

"Mul on vähe töökohti olnud, isegi vaelehti ei olnud vaja tööraamatusse panna," hindab ta olnud. Et ülikoolis olid kursusel enamikus linnalapsed, kes Lõuna-Eestisse tööle minna ei tahtnud, võttis Hilja suunamiskomisjoni pakkumise vastu ja läks oma juristidiplomiga 1957. aastal tööle Rāpina rajooni täitevkomitee sekretäriks. Õige pea väikesed rajoonid liideti. Hilja Postist sai kuueks aastaks Põlva notar.

1965. aastal rajooninõukogu valimistel valiti Hilja Post rahvasaadikuks ja samal ajal ka Põlva rajooni täitevkomitee sekretäriks. Seda ametit jätkus Hiljale tervelt 21 aastaks, kuni 1985.aasta märtsivalimisteni. Kaasaegsetele meenutuseks, et rajooni täitevkomitee sekretär vas-

tutas juriidiliste toimingute eest täitevkomitees ja vaatas järele, et rajooninõukogu ja täitevkomitee otsused ja korraldused oleksid juriidiliselt korrektsed. Peale selle oli tema juhtida veel peotäis komisjone ja korraldada hulk ühiskondlikke ülesandeid. "Vene riigi seadus oli nagu aamen kirikus, seda pidi järgima. Muidugi, kas need seadused enast õigustasid, on iseküsimus. Olid eluvõõrad," meenutab Hilja Post oma tööd rajooni täitevkomitees.

Täitevkomitee sekretäriks tuli ka valimisi korraldada. "Kui palju neid sai tehtud!" meenutab ta. "Põlva rajooninõukogus oli 80 rahvasaadikut. Partei keskkomitee andis koosseisu kohta numbrid alla: kui mitu karjatalitajat, traktoristi, naise, noori... Sellele skeletile tuli liha ümber kasvatada." Et valik oli oma teha, valiti sinna võimalikult aktiivsed ja korralikud inimesed, kuid seadustest ei teadnud nad mitte midagi, rohkem ehk elust endast. "Nagu öeldi, nii hääletati. Enamjagu üksmeelselt."

Tookord oli kombeks, et valimistest osavõtu protsent pidi jaoskonniti olema heal juhul sada, kuid kindlasti maksimumilähedane. Et rahvas hääletama tuleks, selleks käisid agitatorid valijaile nende kohustust meelde tuletamas. Kuid alati oli protestivaimulisi. "Valgjärvel oli korra keegi, kes keeldus valimast. Osavõtuprotsent oli õhtuks 99,99. Suur Ülemus küsis, miks ei ole sada. Mina ütlesin, et tehke, mis te tahate, mina valetama ei hakka. Proua Veel Suurem Ülemus oli riskialdis. Tema kunagi oma vigu ei tunnistanud ja ütles, et valimiste protsent Põlva rajoonis on nendel valimistel 100. Ja nii läks."

Au ja kuulsus olid ka Vene ajal sellised hiilgavad asjad, mida naljalt jagada ei tahetud. Hilja Post meenutab aega, kui ta oli alaealiste

"Oi aegu ammuseid," meenutab Hilja Post oma viie riigikorra ajal elatud elu ja tehtud tööd. Maidu Jaasoni foto

asjade komisjoni esimees ja Laine Prikk selle sekretär. Kaks ettevõtlikku naist korraldasid Põlva kultuurimajas lasterikastele peredele peo, mis läks hästi korda: palju lapsi oma vanematega tuli kohale. Pidu läbi, ärkas rajooni naistenõukogu esimees, positsiooniga ja loomult väga võimukas naine. Ta söimas Hilja Posti üsna valimatult läbi, nagu oleks alaealiste asjade komisjon naistenõukogu tegevuse pärusmaale läinud. Hilja Post meenutab: "Ta ütles: "Mis sina segad. Kui meie tegime Nõukogude riiki, siis sina

olid alles sitavares!"

Alaealiste asjade komisjon tegeles probleemsete laste ja nende vanematega. Hilja Post ütles, et tookord ta nuttis vihast.

"Oi aegu ammuseid," ütleb Hilja Post, mõttes aastate taga uitamas. Täitevkomitee esimehi, kellega koos tuli töötada, on alates 1965. aastast olnud poole tosinaga: Artur Soolau, Johannes Häelme, Ilmar Prikk (koostööd Ilmar Prikgiga hindab ta kõige paremaks, sest Prikk oli konkreetne ja õiglane mees), Kalju Kermas, Aarne Vaino-

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

olud alles sitavares!"

Samahaaval, kuid kindlalt on arenenud ettevalmistused Tilsi staadioni ehituseks. Vallavolikogu veebruarikuu istungil tehti otsus taotleda staadionalune maa munitsipaalomandisse. Staadioni projekt valmib selle kuu lõpuks. Veel mõni aeg ja Tilsi küla keskel laiuva tühermaa (pildil) asemel on staadion.

MAIDU JAASONI foto

RIIGIKOGU VALIMISED TOIMUVAD 4.märtsil. Valimisjaoskond Laheda Vallavalitsuse ruumides on avatud kella 9 - 20.

EELHÄÄLETAMINE toimub 26. - 28.vebruarini Laheda Vallavalitsuse ruumides. Jaoskond on avatud kella 12 - 20. Kaasa võtta kehtiv pildiga isikut tõendav dokument!

BUSSIRINGID VALIMISPÄEVAL

VÄLJUMINE marssruudil PRAGI kell 9 ja 13; KÕÖBI 9.05 ja 13.05; HIMMA 9.10 ja 13.10; NARUSKI 9.15 ja 13.15; LEMMIK 9.25 ja 13.25; VANA-KOIOLA 9.30 ja 13.30; MÕRGI 9.35 ja 13.35; TSOLGO TEERIST 9.40 ja 13.40 - JOOSU; SUURKÜLA UUEMAJA 9.45 ja 13.45 - TILSI. TAGASI SAMA MARSRUUT 10.30 ja 14.30
VÄLJUMINE marssruudil TILSI 9.50 ja 13.50; MÄNI 9.55 ja 13.55; LAHE PARK 10 ja 14.00; ROOSI UIBO RISTMIK 10 ja 14.05; RIDALI 10.05 ja 14.10 - TILSI. TAGASI SAMA MARSRUUT 11.10 ja 15.10.

Vallavanema veerg

Sirje Tobreluts,
Laheda vallavanem

Eelarves jätkub raha mitmele elutähtsale objektile

Veebruarikuu on olnud parajalt talvine. Lubatakse veel 30kraadi-seid külmi.

Lund meie kandis napib, aga hoolsamad sõidavad suuskadel ja mõnd lumevaba laiku võib märgata ka jää. Väikesed uisutajad püüavad oma oskusi näidata. Eriti lasterohke on lastekodualune mägi. Sealt kuuleb nädalalõppudel rõõmsaid kilkeid varahommikust hilisõhtuni. Ka vastlaliug saab siit paraja pikkuse.

Veebruari lõpuks peab valmima ka Tilsi staadioni projekt, siis saab riigihanget korraldama hakata.

Need protseduurid on väga pikaajalised ja ulatuvad kevadesse.

Veebruaris võtsime vastu valla 2007. aasta eelarve. Suured investeringud on eelarvesse planeeritud seoses sotsiaalrajatistega: tahame selle sügiseks valmis ehitada.

Suvel saab alustada staadionil ehitustöid - pinnase- ja mullatöid jne. Eks staadioni ehitus tee meid natuke kokkuhoidlikumaks, aga loodame, kui staadion valmis on, saame vastutasuks ka palju sportlikke ja tervislikke üritusi.

Väiksem remont on kavas Tilsi kooli võimlas, uuendatakse ka tuletõrjesüsteemi. Lasteaed-olmehoonele paigaldame videokaamerad. Väiksemaid remonte toimub igal pool.

Väga raske on hoida palgataset, mida riik lubab. Meie võimalused olid sel aastal 10-12 protsenti tõusu. Loodame projektidest lisaraha saada. Paari projektiga oleme eelvoorust läbi saanud ja esitanud täiendused koos parandustega.

24. veebruaril on Eesti Vabariigi kaheksakümne üheksas sünnipäev. Riigi jaoks on see lühike aeg, aga inimese jaoks päris pikk. Meie keskel elab veel neid inimesi, kes on näinud Eesti riigi algusaastaid ja arengut. Teada-tuntud tõde on: riik on tugev ja rikas, kui tema rahvas on tugev ja rikas. Kõigil meil on veel palju teha, et see koht siin päikese all sobiks töötamiseks ja elamiseks kõigile. Peame üksteisest rohkem hoolima ja üksteise suhtes sallivamad olema.

2007. aasta veebruar on olnud väga poliitiline kuu, sest 4. märtsil toimuvad Riigikogu valimised. Paljudes kohtades käivad kõnekoosolekud. Lehtedest ja teledebattidest kuuleb erakondade võimsaid lubadusi. Vaevalt saab neid päris tõena võtta, sest kahjuks ei lähe ükski erakond üksi valitsust tegema, see tähendab ju ka mõnest lubadusest loobumist.

Kõige olulisem on siiski, et meie seadused ja majanduslik olukord võimaldaksid inimväärselt elada, töötada ja vanaduspõlve pidada igas Eesti nurgas. Et meie lapsed saaksid tasuta hea hariduse ja huviringides käia, et nad saaksid kõrgkoolis või kutsekoolis korraliku erialase ettevalmistuse. Iga amet peab olema väärtustatud ja iga töö eest peab saama õiglast tasu, et ka pensionipõlves võiks normaalselt elada ja rahul olla. Mujal Euroopas töö käimine mõjutab pereelu ja laste kasvatamist.

Loodan, et lähete kõik valima. Valimata jätmise annaks eelised teistele, kellele te ei soovinud neid anda.

Soovin kõigile tervist ja kaasalöömist valla elu arengus ja tegemistes!
Nautige talverõõme!

Tasuta lapsehoiuteenus puudega laste vanematele

Sügava ja raske puudega laste vanematel on nüüd võimalus taotleda riigi rahastatavat lapsehoiuteenust.

Sotsiaalminister Jaak Aabi sõnul tegi sotsiaalministeerium teenuse väljatöötamisel koostööd puuetega laste vanemate organisatsioonide esindajatega.

"Läbirääkimiste käigus selgus, et nad pole huvitatud oma raske või sügava puudega lapse paigutamise ajutiselt lastekodusse, vaid peavad olulisemaks võimalust, et laps jääb oma kodusse, tuttavasse keskkonda ja hooldusteenust osutatakse lapse omas kodus," ütles minister.

Teenuse pakub lastevanematele hooldamise ja järelevalve võimalust viie päeva jooksul aastas. Töötav vanem saab paremini korraldada lapsehooldu ajal, mil lasteaiad ja koolid on suletud. Lastevanemad,

kes ei saa puudega lapse hooldamise töttu töö käia, võivad endale puhkust lubada. Tulevikus tahab sotsiaalministeerium pikendada teenust vähemalt kahe nädalani aastas.

Riigieelarvesse on sügava ja raske puudega lastele teenuse osutamiseks kavandatud 8,9 miljonit krooni. Arvestuste aluseks on võetud eelmise aasta 1. detsembri seisuga sotsiaalkindlustusameti esitatud raske ja sügava puudega laste arv: 3435. Ühe lapse hooldamise eest kompenseerib riik ligi 2580 krooni aastas ning üks lapsehooldaja võib korraga hoida kuni viit puudega last.

Teenusega tuleb riik appi kohalike omavalitsustele, kellel on sotsiaalhoolekande seadusega kohustus korraldada sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi andmine.

Katrin Pärnmäe, sotsiaalministeeriumi pressiesindaja

Ülevaade Laheda vallavolikogu 8. veebruari istungist

Päevakord:

1. Jaoskonnakomisjoni moodustamine. Kuulati Kersti Käisi ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas hääletenamusega (poolt 9, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 1 "Jaoskonnakomisjoni moodustamine".

2. Rahvakohtunike kandidaatide valimine. Kuulati Kersti Käisi ettekannet. Volikogu esimees Aare Kallas teeb ettepaneku moodustada kolmeliikmeline häälte lugemise komisjon ning seab liikmekandidaadiks Sirje Tobrelutsu ja Kersti Käisi. Sirje Tobreluts seab häältelugemise komisjoni liikmekandidaadiks Ants Väarsi. Häälte lugemise komisjoni liikmekandidaadid andsid nõusoleku kandideerimiseks hääletamiskomisjoni. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 9, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada rahvakohtuniku kandidaatide valimiseks hääletamiskomisjoni järgmises koosseisus: Sirje Tobreluts, Kersti Käis ja Ants Väarsi. Häälte lugemise komisjon väljastas volikogu liikmetele allkirja vastu 10 hääletamisedelit. Komisjon korraldas salajase hääletamise. Häälte lugemise komisjon tutvustab komisjoni koosoleku protokoll nr 1. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 2 "Rahvakohtunike kandidaatide valimine", millega valiti rahvakohtuniku kandidaatideks Merike Kuklase, Toomas Vestla ja Ele Vaino.

3. Ants Väarsi sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni liikmeks kinnitamine. Kuulati Ele Vaino ettepanekut kinnitada Ants Väarsi sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni liikmeks. Seoses protseduuri reeglite selgitamise vajadusega liigutati päevakorrapunkt järgmise volikogu istungi päevakorda.

4. Laheda valla 2006. aasta eelarve täitmise aruanne. Kuulati Malle

Kivi ettekannet 2006. aasta eelarve täitmise kohta.

5. Laheda valla 2007. aasta eelarve kinnitamine. Kuulati Malle Kivi ettekannet. Küsimused Ants Väarsilt, Aare Kallaselt. Selgitused Sirje Tobrelutsult ja Malle Kivilt. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada määruse nr 1 "Laheda valla 2007. aasta eelarve kinnitamine".

6. Vallavolikogu liikmetele volikogu tööst osavõtu ja volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste eest makstava hüvitise suuruse määramine. Kuulati Malle Kivi ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 9, vastu 0, erapooletuid 1) kinnitada määruse nr 2 "Vallavolikogu liikmetele volikogu tööst osavõtu ja volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste eest makstava hüvitise suuruse määramine".

7. Laheda Vallavalitsuse struktuuri, teenistujate koosseisu ning palgamäärade kinnitamine. Kuulati Malle Kivi ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 9, vastu 0, erapooletuid 1) kinnitada määruse nr 3 "Laheda Vallavalitsuse struktuuri, teenistujate koosseisu ning palgamäärade kinnitamine".

8. Tilsi Põhikooli ja Vana-Koiola Kooli pedagoogide töö tasustamise aluste ning palgaastmestikule vastavate kuupalgamäärade kinnitamine. Kuulati Malle Kivi. Selgitused Sirje Tobrelutsult. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada määruse nr 4 "Tilsi Põhikooli ja Vana-Koiola Kooli pedagoogide töö tasustamise aluste ning palgaastmestikule vastavate kuupal-

gamäärade kinnitamine".

9. Tilsi sotsiaalrajatiste ja majandushoone aluse teenindusmaa munitsipaalomandisse taotlemine. Kuulati Aivar Atspooli ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 3 "Tilsi sotsiaalrajatiste ja majandushoone aluse teenindusmaa munitsipaalomandisse taotlemine".

10. Tilsi staadioni rajamiseks vajaliku maa munitsipaalomandisse taotlemine. Kuulati Aivar Atspooli ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 4 "Tilsi staadioni rajamiseks vajaliku maa munitsipaalomandisse taotlemine".

11. Maa sihtotstarbe määramine. Kuulati Aivar Atspooli ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 5 "Maa sihtotstarbe määramine".

12. Maa sihtotstarbe määramine. Kuulati Aivar Atspooli ettekannet. Laheda Vallavolikogu otsustas häälteenamusega (poolt 10, vastu ja erapooletuid 0) kinnitada otsuse nr 6 "Maa sihtotstarbe määramine".

13. Vallavanema info. Kuulati Sirje Tobrelutsu ettekandeid teemal projektid: Joosu mõisa puhkekeskus; partnerlusprojekt; Tilsi vaba aja keskuse rahastamine projektide kaudu; Rosma kooli õpilaskoha maksumus; S. Koiti taotlus hüvitise saamiseks kanalisatsiooni ehitamise eest; päästeameti tuleohutuse kooskõlastus; tuletõrje veevõtukohtade korrastamine; laste nõustamise hindade tõus; sotsiaalrajatiste ehitus.

Kersti Käis,
vallasekretäri kt

Olulistest muudatustest uues metsaseaduses

Alates 1. jaanuarist 2007 hakkas kehtima uus metsaseadus (edaspidi MS) (RTI, 4.07.2006, 30, 232), millega seoses on keskkonnaminister välja andnud mõned uued määrused. Metsaomaniku jaoks on neist olulisim ehk "Metsa majandamise eeskiri" (MME) (RTL, 9.01.2007, 2, 16).

Uuendused on vajalikud metsa kui ökosüsteemi kaitseks ja säästva majandamise tagamiseks. Tutvustame olulisemaid seadusemuudatusi ning jätame kirjeldamata sisult samaks jäänud punktid.

Metsaseadust ei kohaldata väiksema kui 0,5 hektari suuruse metsamaa lahustüki suhtes (eraldi asuv metsaosa, mida igast küljest ümbritsevad muud kõlvikud kui mets), samuti tee, raudtee, tehnovõrgu ning -rajatise kaitsevööndi suhtes, välja arvatud raadamist käsitlevad sätted (MS, § 4).

Metsamajandamiskava võib koostada kinnisasjade omanike taotluse alusel ühist piiri omavatest kinnisasjadest koosnevate majandamisüksuste kaupa (MS, § 15).

Kaitsemetsaks ei määrata metsa, mis on maaparandussüsteemi eesvoolu, kanali või veejuhtme (kraavid, peakraavid) piiranguvööndis (MS, § 19). Kui metsa kaitsemetsaks määramine piirab oluliselt metsa majandamist, on metsaomanikul

õigus taotleda riigilt metsa majandamisel saamata jäänud tulu või täiendavalt tehtud kulude hüvitamist (MS, § 20).

Metsa uuendamisel on metsaomanik kohustatud rakendama metsa uuendamise võtteid ulatuses, mis hiljemalt viis aastat pärast raiet või metsa hukkumist tagab uuenenud metsa (MS, § 24). Metsa uuendamise võtete rakendamine ei ole kohustuslik sinika, karusambla, siirdesoo, madalsoo, raba, lubikaloo, osja, tarua, sõnajala, angervaksa ja lodu kasvukohatüüpides (MME, § 14). Metsa võib uuendada ainult metsakasvukohatüübile sobivate puuliikidega (MME, lisa 2).

Kui metsa uuendamise võtete rakendamine on kohustuslik, kuid metsaomanik ei ole neid kahe aasta jooksul pärast metsaosa hukkumist või raiet rakendanud ning metsa uuendamise võtete rakendamise tähtaega pole pikendatud või kui hukkunud metsaosa või raiesmik pole metsakasvukohatüübile sobivate puuliikidega viie aasta jooksul uuenenud ning metsa uuendamise tähtaega pole pikendatud, teeb kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus metsaomanikule ettekirjutuse uuendamise võtete rakendamiseks. Ettekirjutus tehakse metsaomanikule teatavaks allkirja vastu või toimetatakse kätte väljastusteatega tähtkirjaga. Kui

ettekirjutus ei ole selles märgitud tähtajaks täidetud, rakendab kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus sunnivahendit. Kui kinnisasja asukohajärgne keskkonnateenistus rakendab sunnivahendina sunniraha, on sunniraha ülemmäär 20 000 krooni ühe hektari kohta. Kinnisasja võõrandamise korral läheb hukkunud metsaosa või raiesmiku uuendamise kohustus üle kinnisasja uuele omanikule (MS, § 25).

Tagatisraha metsa uuendamise tagamiseks on palju eelvust tekitanud teema. Hetkeseisuga on metsaseaduses välja toodud, et metsa uuendamise kohustuse täitmise tagamiseks on lageraiet kavandav metsaomanik kohustatud tasuma metsa uuendamise tagatisraha, kui (MS, § 26):

1) tema suhtes on kohaldatud väärteo- või kriminaalkaristust puude või põõsaste ebaseadusliku raie eest või metsa uuendamise nõuete rikkumise eest ja andmed selle kohta ei ole karistusregistrist kustutatud;

2) ta on esitanud metsateatise lageraie tegemiseks langil pindalaga üle kahe hektari ja uuendatav mets kuulub metsatüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik (sinilillekuusikud, jänese-kapsakuusikud ning jänese-kapsa-mustika-kuusikud);

(järg 4. lk)

Eesti Koolispordiliidu võistlustelt 10. koht

Laskeringi jaoks toimus õppeaasta olulisim võistlus 9. veebruaril Kuimetsas. Kes seda täpselt teab, mis põhjustas varasematest aastatest väiksema osavõtjaskonna, kas varahommikune ülemaaline karge talveilm või siis esmakordselt katsetatud suurte võistkondade võistluse juhend. 24kraadist pakast trotsides asus üheteistliikmeline Tilsa noorlaskurite esindus igatahes Raplamaale tee. Tänavu osales EKSLi võistlustel 13 kaheksaliikmelist võistkonda. Lisatingimuseks oli vähemalt kahe 6.-9. klassi tüdruku osalemine.

Võistkonnaharjutuse liikmed valisid vastavalt varasemate võistluste tulemustele ja ringitundides osalemise usinusele.

Mitmel koolil oli võimalus luua oma okttet kohaliku spordikooli või laskurklubi õpilastest, kel kogemusi ka Eesti noorte ja juunioride meistrivõistlustelt. Kvaliteetsed relvad ja viis päeva nädalas toimuvad treeningud võimaldasid riigi noortekoondise kandidaatidel väga kõrgeid tulemusi saavutada. Kaks poissi ja ka tüdrukute võitja saavutasid õhupüssiharjutuses 20 lasku teengasendist maksimaalsed 200 silma.

Võistluse võitis Paide ühiskooli naasiumi võistkond 1569 silmaga. Teise koha karikas viidi Elva gümnaasiumi 1539 ja kolmas auhind Narva Kesklinna gümnaasiumi 1507 silmaga. Meie esindus kogus Põlva keskkooliga võrdselt 1453 silma.

Eesti kümnenal koolivõistkonnaliikmed ja treenerid. Foto: Kristel Kaasiku

Otsustas parima tüdruku tulemus. See andiski meile 10. ja linna õpilastele 11. koha.

Meie individuaalkohad: 8. Älis Innos 193, 18. Anu Jõela 187, 19. Kristi Uibo 187, 29. Siret Väär 183 (kõigil neljal isiklik rekord!), 43. Gerli Randla 153 ja võistkonnavõistluses mitteosalenud Anne Jõela 137 silmaga.

61 poisi arvestuses: 33. Margus Rohtla 186, 38. Vladimir Lorvi 182 ja 44. Kuido Kuur 180 silmaga. Vennad Mirko ja Marko Hurt vastavalt 166 ja 161 silmaga juhendi järgi oma panust võistkonnale anda ei saanud ja seepärast ei määratud ka nende individuaalkohti. Peale Mirko ja Vova ülejäänud poistel parim esitus!

Meeldis väga Tilsa laskurite

oli Kuimetsas saavutatud üle hea üksteist toetav vaimus. Seepärast tuli ka üle ootuste edukas sooritus.

See oli esimese tegevusaasta vääripline tippohetk. Harjutajaid on veelgi. Järgmisel aastal on juba kõrgemad eesmärgid.

Haapsalus võistles 27. jaanuaril Vladimir Lorvi. Kuni 20aastastega konkureerides tuli Eesti juunioride meistrivõistlustel 29. koht õhupüstoliga laskmises: 476 silma 600st võimalikust.

10. veebruaril osalesime Põlva spordikooli lahtistel meistrivõistlustel. Spordipüüsi lamades laskmises ja õhupüstoliga laskmises Tilsa noortest keegi veel kolme parema hulka ei küündinud.

Aivo Roonurm,
Tilsa kooli direktor

Pidasime sõbrapäeva suure mõnuga

Sõpruse kohta on kirjutatud väga palju jutte, luuletusi, aforisme. Statistika andmetel loobutakse pigem asjadest kui sõpradest. Ja alles siis, kui märkad, et oled üksik, oskad sõpra hinnata.

Tilsa põhikool pidas sõbrapäeva suure mõnuga. Õpilasmavalitsus tegi selle õnnestumiseks ka ettevalmistusi. Hommikul võis märgata laste stiiliriietuses palju punast, valget ja roosat, seda järgisid nii õpilased kui ka õpetajad. Traditsiooniliselt selgitasime välja kõige sõbralikumad tüdrukud ja poisid. Lisaks õpilastele valiti oma lemmik ka õpetajate seast, selleks osutus noor inglise keelt õpetav Margot Posti.

Kirjatuid kogusid vahetundides kirju, neid kogunes suur kastitais. Luuletuste koostamisel olid kõige agaramad algklasside õpilased.

Lõpuks tuli koos sõbrapäeva ristsõnamõistatuse lahendada. Algklassides olid nutikamad Kaisa Moks, Kertu Kihu, Kätlin Piirimaa, Mergit Marjapuu, Evi Leet ja Kevin Hõim. Vanemates klassides olid edukamad Mirko Hurt, Vaivika Nikandrova, Rando Veberson, Martin Kiriljuk, Kajali Kikkas ja Kristiina Lashmanova. Tähtpäevi on küll palju, sellegipoolest ei tohi ühestki koolist puududa laste üks lemmikpäevi - sõbrapäev.

Reet Külaots,
Tilsa põhikooli huvijuht

Laulsime Rosellal karaoket

Tilsa põhikooli 9. klassi õpilaste kauaoodatud ja kallis reis on teoks saanud. Enamik õpilasi oli üldse esimest korda Soomes. Reisi sihtkohaks oli Helsingi ja selle ümbrus.

Juba laevasõit oli romantiline ja pakkus mitmekülgset tegevust. Reisiprogramm oli jaotatud kahele päevale. Esimese päeva sisse mahutus linnaekskursioon mitmete vaatamisväärsustega. Presidendiloss, Sibeliuse mälestusmärk, Uspenski katedraal, Tempelliaukio ja Toomkirik väärisid imetlust ja andsid õpilastele uusi teadmisi.

Õõbisime 35 kilomeetrit Helsingist põhja pool Tuusulanjärvi kaldal Järvenpää hotellis. Romantiline õõ koos soome saunaga jäi nii mõnelgi lühikeseks, sest ahvatlusi oli omajagu ja kes siis reisile magama sõidab. Hommikul ootas meid kaks üllatust: kuninglik hommikusöök ja buss, mis pakase tõttu mitu tundi ei käivitunud. Viimane oli ka

ainus ebameeldivus, seetõttu jäi nägemata Fazeri maiustustetehas.

Teisel päeval külastasime Heureka teaduskeskust ja sukeldusime meremaailma ehk Sea Life keskusse. Lisaks jäi aega Itäkeskuse ujulasaltõhõppeid harjutada ja linnakaubandusega tutvuda. Enamik sai midagi vajalikku reisikotti ja tagasisõit kulges juba tuttava Rosellaga. Meie tüdrukud lõbustasid reisijaid karaokega ja kõigil oli tore tagasisõit.

Õpilaste küsitlustest selgus, et kõige põnevam oli hotelli- ja laevaelu, samuti Heureka ja Sea Life.

Kogu reis sai teoks tänu lastevanemate ja Laheda vallavalitsuse rahalisele toetusele. Loodame, et meie õpilased oskavad väärtustada välisreisi, mis laiendas eluks vajalikku silmaringi.

Reisigrupi nimel
õpetaja Olev Veberson ja
huvijuht Reet Külaots

"Onu, osta mulle üks pakk suitsu!"

Juba mõnda aega on Eestis üsna tõsiselt käsile võetud noorte suitsetamise ja alkoholitarvitamise vähendamise, sest noorte mõnuainete tarvitamine on võtnud hädaohtlikud mõõtmed. Selle pahe eos ärahoidmiseks on suitsupakid märgistatud suurte ja silmatorkavate embleemidega, mis hoiatavad, et suitsetamine on tervisele ohtlik.

Sagenenud on politseireidid, mille üheks eesmärgiks on leida üles noored, kes hulguvad sihitult ringi, suitsetavad ja tarvitavad alkoholi. Sagenenud on noorte trahvimine. See pole omaette eesmärk, vaid hoiatus, tuletamaks meelde, et lastel alla 18 eluaasta on keelatud suitsetada ja alkoholi juua. Mõnikord piirdub politsei ainult suusõnalise hoiatuse või siis minimaalse trahvisummaga.

Aktiivselt on laste suitsetamise ja alkoholipruukimisega võitlema asunud ka lastekodu ja Tilsa kool. Tubakaseadus on laste jaoks üsna

karmiks tehtud. Karistada võib juba ainult suitsupaki omamise eest, rääkimata siis suitsetamisest!

Kuidas aga saavad meie lapsed sigaretid ja alkoholi kätte? Ikka nn heasoovlike täiskasvanute kaudu. Kuigi poodides ei müüda lastele ei tubakatooteid ega ka alkohoolseid jooke, võivad nad siiani veel päris kindlad olla, et leiavad lahke onu või

tädi, kes neile selle paki suitsu või pudeli viina-õlut ostab.

Tilsa külast on teada ja politseile uurimiseks antud juba kolm juhtumit, kui täiskasvanu on lastele suitsu ostnud. Pilgu all on veel mõned, kellele tuleb oma lahke meele tõttu varsti vastutust kanda. Karistused on üsna karmid ka selles vallas: trahv ulatub kuni 10 000 kroonini. Seepärast teeme tõeliselt head lastele, vastates palvele "Onu, osta pakk suitsu!" eitavalt, keelates seda teha ka teistel. Suhtuge meie lastesse ja iseendasse hoolivalt!

Nende inimeste tõttu, kes lastele siiani keelatud kraami ostsid, on mitu last saanud üsna suure trahvi, mida neil pole võimalik tasuda. Kohtutäitur omakorda mitmekordistab seda summat. Tasub mõelda selle üle, mis on lapsele kasulik.

Raido Kaljula,
Tilsa lastekodu direktori asetäitja
õppe-kasvatustöö alal

Meeldetuletus ettevõtjatele

Registreeringu õigus tuleb kinnitada igal aastal ajavahemikus 15. jaanuarist kuni 15. aprillini. Samal aastal enne 15. jaanuari tehtud registreeringu õigus tuleb samuti kinnitada. Kolme kuu jooksul enne 15. aprilli (seega alates 15. jaanuarist) ettevõtja taotlusel tehtud registreeringu muutmisel ei pea registreeringut enam uuesti kinnitama.

Registreeringu õigsuse kinnitamise eest ei tule tasuda riigilõivu. Asudes kinnitama oma registreeringu õigsust, tuleb kontrollida antud registreeringu andmeid majandustegevuse registri veebilehel <http://www.mkm.ee/mtr>. Kui selgub, et mõningad andmed vajavad muutmist, kasutada registreeringu muutmise vormi (taotluse vormid, vorm 17 ning vastav juhend).

Kindlasti tuleb kontrollida ka ettevõtja andmete õigsust (taotluse vormi punkt 1). Juhime tähelepanu, et taotluse vormis tuleb näidata ettevõtja aktuaalsed kontaktandmed (aadress ja sidevahendite andmed).

Eesti Geenivaramu alustab taas geenidoonorite andmete kogumist

Eesti Geenivaramu alustab käesoleva aasta 26. veebruaril taas andmekogumist. Alustatakse Lõuna-Eestist ning 2007. aasta jooksul haaratakse järk-järgult kõik Eesti maakonnad.

Esimesed perearstide täienduskohtused on toimunud ja nad on valmis alustama tööd geenidoonoritega.

EGV loodi 2001. aastal ja praeguseks on olemas 10 317 geenidoonori tervise- ja sugupuandmed ning DNA. Sellise andmekoguga on geenivaramu juba praegu arvestatav biopank kogu maailmas.

Eesti riik on teadvustanud geeni-

varamu olulisust geeni- ja terviseuuringute korraldamisel. Nelja aasta jooksul 2007-2010 on planeeritud kasvatada andmekogu suurus 100 000 geenidoonorini. Käesoleva aasta kevadel saab geenivaramu Tartu Ülikooli osaks, mis tagab biopangale stabiilse arengu.

Riigi finantseerimine võimaldab luua andmekogu, mille suuruseks on 100 000 geenidoonorit. Sellest kujuneb piisavalt suur andmepank, et teha kõrgetasemelisi geeni-uuringuid, mille tulemused on suure usaldusväärsusega.

Geenidoonoriks olemine ei sisalda mingit riski. Ainult 10 protsen-

dil Eesti elanikest on võimalik kuuluda Eesti rahva geenandmeid hõlmavasse kogusse. Need inimesed saavad anda oma panuse Eesti rahva tervemasse tulevikku.

Kuidas saada geenidoonoriks?

Geenidoonoriks on lihtne saada. Esimese visiidi ajal perearsti juurde tutvustatakse inimesele kõike geenidoonoriks saamisega seonduvat. Pärast kirjaliku nõusoleku allkirjastamist täidetakse tervise seisundi ja sugupuandmete küsimustik ning võetakse 50 ml veeniverd.

Kes võivad saada geenidoonoriks?

Geenidoonoriks hakkamine on vabatahtlik. Geenidoonoriks võivad saada kõik täisealised Eesti Vabariigi elanikud. Visiit arsti juurde ja vereproovi loovutamine on geenidoonori jaoks tasuta. Geenivaramu projektiga võivad liituda ka ravikindlustuseta isikud.

Mida tehakse minu geeniproovi edasi?

Veres olevatest valgetest vererakkudest eraldatakse geenivaramu laboris DNA ehk pärilikkusaine, mille analüüsimisel saadakse geenandmed. DNA kvaliteeti kontrollitakse hoolikalt. Seejärel hoistatakse DNA väga madalal tem-

peratuuril veeldatud lämmastikuga täidetud biohoidlates. Nii on võimalik pärilikkusainet ajatult säilitada.

Kes saavad teada geenidoonori andmed?

Kõik geenidoonori andmed säilitatakse kodeerituna, see tähendab salastatuna. Andmeid ei saa seostada isikuga ilma geenidoonori nõusolekuta. Teadustöodes kasutatakse vaid anonüümseid tervise- ja geenandmeid. Geeni- ega terviseandmeid ei väljastata kohtuorganitele, politseile, kindlustusfirmadele, pankadele ega tööandjatele.

Eesti Geenivaramu

Sündinud

Vahuri ja Elini perre sündis 12. jaanuaril 2007
tütar **Lisete Torim**.

Veiko ja Jaanika perre sündis 6. veebruaril 2007
poeg **Andris Toomel**.

Raveli ja Lii perre sündis 9. veebruaril 2007
poeg **Rasmus Saarna**.

*Laheda vallavolikogu ja vallavalitsus õnnitlevad koduvalla
märtsikuu sünnipäevalapsi!*

Õnnitleme!

*Olgu sõnad lihtsad ja soojad,
teile tänase õnne toojad.
Olgu teil alati tugevat närvi,
silmade soojust ja rõõmude värvi.
Südamel jõudu ja mõtetel lendu,
eluteel astudes hoogu ja indu!*

MÄRTS

ERIKA PÄRNA 85
HERTA KONSAP 85
ELFRIIDE VIAR 84
ELSA ARRAK 83
HELJU RAHA 81
PÄRJA-ADELE VESI 80
SILVIA SIILMAND 77
NIKOLAI FILATOV 74
TIIU TALI 74
ALIIDE DORBEBEK 72
EHA SOEVER 71
MAIA KÕIV 70
ELSU FILATOV 70
MILVI KEPP 69
MALLE MARANIK 68
ENNU KIIK 68
VAINO PURGE 66
ROOMET PERV 65
MARIKA MULD 65
KALJU PARTS 64
LEA-NAIMA VILLEMSON 63

Mälestame

Uno Kivi 18.03.1944 - 22.12.2006
Aino Rõigas 22.07.1931 - 22.12.2006
Jüri Vassiljev 9.12.1938 - 1.02.2007
Ottillie Kuklase 25.03.1914 - 11.02.2007
Endla Pütt 4.09.1924 - 19.02.2007

Müüa paberiteta Saksa lambakoera **kutsikad**. Kutsikate vanemad on väga head valvekoerad. Kutsikate loovutamine märtsis. Tel 5662 7584.

* 23. veebruaril kell 19

Tilsi põhikooli saalis

EESTI VABARIIGI 89. AASTAPÄEVALE PÜHENDATUD KONTSERT.

Esinevad Võru Meeskoor, Põlvamaa Noorte Meeste Koor, Põlva Neidude Koor ja Laheda valla taidlejad. Kõneleb Los Angelese eesti koguduse pastor Jüri Pallo. Pärast kontserti tants ansambliga Projekt. Tasuta.

* 10. märtsil kell 21 Vana-Koiola kultuurimajas **NAISTEPÄEVIPIIDU.**

Laulab Üllar Jörberg. Naistele üllatused. Pilet meestele 65, naistele 35 krooni.

* 24. märtsil kell 13

Vana-Koiola kultuurimajas **KEVADE ALGUSE PIDU EAKATELE.**

Külas on Misso eakate klubi Meelespea. Tasuta. Bussiring.

Koll mis koll!

Talv ei jäänud taevasse. Veebruaris on olnud nii sooja- kui ka külma- kraade ja lundki parasjagu, vähemalt niipalju, et lastekodu poisid Kuido Kuuri eestvedamisel ehitasid enda lõbuks ja teiste rõõmuks valmis kolli.

RAIDO ZAHKNA foto

Raamatukogu on alati rahvast täis

Veebruaris möödus aasta, kui asusin tööle Vana-Koiola raamatukogus.

Algul ei meenutanud ruumid raamatukogu: riulid olid raamatutest ja ajalehtedest-ajakirjadest tühjad. Nüüdseks on raamatufondi kogunenud üle 1400 raamatu, neist suurem osa on annetatud.

Kõige suurem annetaja on olnud Põlva keskraamatukogu, samuti on annetusi tulnud Tilsi ja Parksepa raamatukogust. Tänu annetustele on mitu riulit raamatuid täis ning lugejatel on tekkinud ka suurem valikuvõimalus.

Kui saabusid esimesed raamatud, oli huvi nende vastu suur. Õpilased jooksid võidu, kes saab endale

esimesena lugejakaardi teha ning esimese raamatu võtta. Praeguseks on raamatukogus üle 60 lugeja.

Isegi kui raamatuid ei laenata, on raamatukogu alati rahvast täis, sest raamatukogu juurde kuulub avalik internetipunkt (AIP). Enamasti käiakse AIPis internetis surfamas, kuid tehakse ka koolitööd ja maksatakse internetipangas arveid.

Ootan kõiki raamatukoguga tutvuma ja raamatuid laenama.

Vana-Koiola raamatukogu on avatud pühapäeval, esmaspäeval, teisipäeval ja neljapäeval kella 12-17, kolmapäeval kella 11-19.

Egne Lauk,

Vana-Koiola raamatukogu juhataja

Olulistest muudatustest uues metsaseaduses

(Algus 2. lk)

3) ta on esitanud metsateatise lageraie tegemiseks langil, mis piirneb samal kinnisasjal asuva uuenevate raiesmikuga, mille puhul on metsa uuendamise võtete rakendamine kohustuslik, ning kavandatava lageraielangi ja raiesmiku kogupindala on suurem kui kaks hektarit ja uuendatav mets kuulub metsatüüpi, mille puhul tagatisraha tasumine on kohustuslik.

Tagatisraha suuruse määramise, tagatisraha tasumise, vähendamise ja vabastamise ning tagatisrahalt arvult kulutuste hüvitamise ja tagatisrahalt intressi maksmise korra kehtestab keskkonnaminister määrusega (MS, § 26).

Lageraie korral on kohustus jätta elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles vajalikud puud või nende säilinud püsti seisvad osad tüvepuudu kogumahuga vähemalt viis tihumeetrit ühe hektari kohta (MS, § 29).

Lageraie on lubatud puistus, mis on saavutanud raievanuse või küpsusdiameetri (eeldusel, et puistus ei ole viimase viie aasta jooksul tehtud harvendusraiet). Samuti on lageraie lubatud puistus, mille täius on kuni 30% (MME, § 2). Erinevate omanike kinnistute puhul ei arvestata raiesmiku uuendamise ning minimaalse liitumisaja nõudeid. Minimaalne liitumisaeg on männiga, kuusega või kõvalehtpuuga loodusliku uuene-

mise või uuendamise korral neli aastat, muudel juhtudel kaks aastat. Raieaastaid ei loeta liitumisaja sisse (MS, § 29).

Kaitsemetsas võib lageraielangi pindala olla kuni 2 ha, kitsaste (kuni 30 m) lageraielankide nõue kehtib ainult kaitse- ja tulundusmetsa sambliku kasvukohatüübis ja loo kasvukohatüüpidel. Tulundusmetsa lageraielangi laius kuni 3ha lankide puhul ei ole piiratud, üle 3 ha kõigi puistute (ka pehmed lehtpuud) lageraielangi maksimaalne lubatud laius on 100 m (MS, § 29).

Iga metsas raiet tegev isik on kohustatud tõendama raiumisõigust järgmiste dokumentidega: raieõiguse olemasolu tõendav dokument või töö või teenuse aluseks olev kirjalik leping, kehtiva metsateatise koopia ning isikut tõendav dokument. Nimetatud dokumendid tuleb esitada raiumise seaduslikkust kontrollima volitatud ametiisikule tema nõudmisel (MS, § 37).

Metsakaitse tagamiseks tuleb toores koorimata okaspuit juhul, kui seda on enam kui kümme tihumeetrit ühe hektari kohta, metsast välja vedada järgmiselt: 1. septembrist kuni 30. aprillini raiutud puit 1. juuniks ning 1. maist kuni 31. augustini raiutud puit ühe kuu jooksul raie tegemisest arvates (MS, § 40, MME § 21).

Kirjeldatud muudatused tekitavad ilmselt lisaküsimusi, samuti on

LASTEKONTSERT "VÕLUVITSA VÄGI"

8. märtsil algusega kell 16
Põlva kultuuri- ja huvikeskuses

Klaveril DIANA LIIV.
Muinasjuttu loeb INDREK SAMMUL.
Muinasjutu autor Diana Liiv.

TALLINNA KAMMERORKESTER
Dirigent TOOMAS VAVILOV.
Põhineb Pjotr Tshaikovski
klaveritsükliil "LASTEALBUM".

VÄIKESED TANTSIJAD
Liina-Grete Lilenderi juhatusel.
Seaded klaverile, kammer-
orkestrile ja mänguasjadele on
teinud Malle Maltis.

Kontserdilt on võimalik kaasa
osta muinasjuturaamat ja CD.

Pilet 50 krooni.
Piletite broneerimine
tel 799 8230 (E-R 9 - 12, 13 - 17).

Uued raamatud Tilsi raamatukogus

Ilukirjandus:

Bannville, J. "Meri"
Irving, J. "Siidimaja reeglid"
Jersild, P.C. "Paabeli maja"
Runnel, H. "Viru veri ei värise"
Veller, M. "Legendid:2"
Innocenti, R. "Viimne võimalus"
Leer, J. "Savumees Einaril on kogu aeg buss katki"
Lember, M. "Nelisteist valget liiliat"
Christie, A. "Hercule Poirot" jõulud"
McCourt, F. "Koolmeister"
Tohvi, E. "Majad jõe ääres";
"Peeglikillud"
Õunapuu, E. "Meie igapäevane jää"

Teatme- ja teaduskirjandus:

Kala, T. "Kümme keskaegset
tallinlast"
"Maailma mütoloogia entsük-
lopeedia"
Kilumets, M. "Ita Ever.Elu suuruses"
Kallas, O. "Kogu lugu"
Brotze, J.C. "Estonica"
Praagli, A. "Kirikindad Setumaalt"
"Eesti põllumajandus XX sajandil"

Laheda Valla Sõnumid

Väljaandja: Laheda vallavalitsus ja volikogu

Põlvamaa, Tilsi side 63001, Tilsi küla

Tel 792 9380, e-post: lahedaleht@hotmail.ee

Toimetaja: Naima Navi Küljendus: AS Võru Teataja Trükk: AS Võru Täht Ilmub kuu viimasel reedel.

Tõnu Sepp
AS Holmen Mets